

M. 11125: 1.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Alfr. Sjöberg,
Härad: Västbo. Adress: Lanna.
Socken: Kulltorp. Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1910--1948. Född år 1877 i Lanna

Sågner och talesätt om kyrkklockorna.

Lef 66

Redan under den påviska tiden, då Kulltorps församling var förenad med Åsenhöga i ett pastorat, hade kyrkan tvänne klockor. Av vilka den största skulle haft ett synnerligen kraftigt, men på samma gång skönt och melodiskt ljud såsom av änglatungor. Ljudet skulle ha trängt ända till socknens mäst avlägsna del. Jätten i Älmåsaberget, som kände sig mycket besvärad av klangen, tog i vredesmod ett stort stenblock och slungade mot kyrkan för att tysta klockans pinglande, som dagligen stack honom i öronen. Men i sitt ursinne råkade han lägga för stor kraft ikastet så blocket flög över målet och hamnade en halv mil på andra sidan i Lanna, där det låg i århundranden, ett bevis på jättens styrka. Så berättar sägen om tonerna vid klämtning voro darrande eller om klockorna vid ringning voro tunga att trampa och ljudet dovt liksom klagande. Då bådade detta hårda tider och många dödsfall i socknen. Däremot om, som sades, gingo lätt, och tonen var hög och ren så betydde detta goda tider, fred och lycka. Det sades att de gamle på klockornas klang vid jordfästning kunde sluta sig till om den döde blev salig eller ej, Men de ville aldrig omtala var på de stödde detta, ville de aldrig omtala. De trodde sig då mista denna sin förmåga. Kung Gustav Vasas klockskatt, tvingade tvingade många socknar att släppa till en av sina klockor, så och Kulltorp. Och som socknen var fattig fick man länge nöja sig med en av gjutjärn i stället för den kungen lade beslag på. Som dock blott var lillklockan. Denna fick tjänstgöra ända till nådiga fruen på Aggarp, långt senare skänkte en ny klocka till socknen. Frun hette Estrid Store till Aggarp och Friggeråker. Hon var gift med herren till Aggarp och stora Åshuvud, Anders Hård. Denna fru lär ha varit mycket myndig, och var den enda som med sitt följ fick rida var hon ville över prästgårdens prebränna.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11125:2.

Landskap: Småland Upptecknat av: Alfr. Sjöberg
Härad: Västbo Adress: Lanna
Socken: Kulltorp Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1910--1948 Född år 1877 i Lanna

På denna klocka står att den skänkt av fru Estrid Store Tillaggarp och Friggeråker, och två gånger blivit spräckt och omgjuten. järnklockan förvärvades sedan av en häradsskrivare i Albo, där den sedan gjorde tjänst som "vällingklocka" i långa tider, men är nu återskänkt till kyrkan. Den andra, storklockan som den kallas, skall ha blivit gjuten vid en vidpass 50 meter öster om kyrkan belägen kulle, ännu i dag bärande namnet "jutakullen". Mästare skall ha varit en vandrande munk, som för en affär med en nunna, lär ha blivit utstött från ett kloster i Tyskland och för detta brott blivit landsförvisad. Under sina stövtåg hade han råkat hamna i denna avkrok av Småland, just lagom till att klockan skulle gutas. Munken som bar namnet Clemens var en kunnig och tilltagsen man, och han åtog sig arbetet. I den smälta massan skall munken ha kastat en dyrbar guldring som burits av ett sydländskt gammalt helgon. Detta skall vara orsaken till det rena och sköna ljudet i klockan. Under arbetet skulle mästaren ha sin bostad och uppehälle i Klockaregården därför att den låg närmast arbetsplatsen. Men denne konstförfarne munk var även för faren i mycket annat, ~~bländad~~ så lär han ha varit en mycket svår i att kunna tömma åtskilliga stop av prästens Lybska vin. Han inledde även en kärlekshandel med sin värds unga dotter en "fager och däjelig ungmö," som för hans skull kom i olycka. Men klockan blev emellertid ett mästerverk. Men så snart klockan kommit upp i tornet och prövingts, passade mästaren på att i all tysthet försvinna både från orten och de bedragna mön och vart aldrig spord sedan. Mön sörjde sig till "tvinsot" och dog.

< Under det s.k. nordiska Sjuårskriget inföllo danskarna i Sverige och drogo härjande och brännande genom Småland. I Kulltorp lät Rantzau nedbränna kyrkan hela byn, sedan kyrkan blivit använd till stall. Då sockenborna sporde fiendens antågande, passade de på att ta ner sin klocka och sänka den i den närbelägna Albo sjöns största djup varest den ännu ligger. Det var denna klockas klang man kunde höra ända till socknens

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11125:3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Alfr. Sjöberg
Härad: Västbo Adress: Lanna
Socken: Kulltorp Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1910--1948 Född år 1877 i Lanna

yttersta gränser. Det gick långa tider efter krigets slut. Den sänkta klockan höll på att falla i glömska, men så beslöt sockenmännen att söka få upp sin klocka igen. Det är emellertid mycket som skulle iakttagas och fordrade långa förberedelser ett sådant företag. Sålunda fick ej ett enda ord yttras av deltagarna vad man än fick se eller höra. Ty än kunde synas eldsvåda i närmsta hus, än otäcka troll, andra odjur och eldsprutande diakar. Höns eller tuppar som knogade på stora hölass. Eller höra hemska tjut och skrän. Man fick emellertid efter stor möda få ~~up~~ klockan i vattenbrynet och trodde sig säker om bytet, då en av männen råkade att kasta en blick mot byn och såg denna stå i lågor. I förskräckelsen utbrast han; "byn brinner!" Men i samma ögonblick sjönk klockan åter i djupet ur vilket ett hemskt hänskratt trängde upp. Och gårdarna i byn lågo där som förut lika fridfullt. Efter detta misslyckade försök att hämta klockan från sjöbotten har intet försök gjorts. Sjötrollet får nog behålla sitt rov. Då ofred, pest eller hungersnöd stundade, då hördes klockans klang från sjöbotten. Icke sedan krigen och nöden vid början av 1800-talet har man hört klockan. Men säges det, om landet hotas av krig eller ofärd, då kommer klockan att klämta.

Så lyder sägnen ^{om} Kulltorps kyrkklockor som upptecknaren i sin tidiga ungdom, hört den berättas av sin farfar Johannes Nilsson som 1911 avled vid 97 års ålder, samt en dennes systerson Sven Jönsson som 93 årig avled 1935. >

Ifyll endast ovanstående uppgifter!